

آداب و اعمال شب و روز عید فطر

عید فطر در کنار عید قربان از مهم‌ترین اعیاد مسلمانان شمرده است و از جهت اهمیتی که دارد، آداب و اعمالی در کتب ادعیه برای شب و روز این عید بیان شده است.

عید فطر در کنار عید قربان از مهم‌ترین اعیاد مسلمانان شمرده است و از جهت اهمیتی که دارد، آداب و اعمالی در کتب ادعیه برای شب و روز این عید بیان شده است.

به گزارش خبرنگار فرهنگی باشگاه خبرنگاران پویا، عید فطر روز اول ماه شوال، پایان روزه گرفتن واجب در ماه رمضان و از مهم‌ترین اعیاد مسلمانان است. در روایات این روز برای کسانی که روزه آنها در ماه رمضان پذیرفته شده، روز عید و پاداش معرفی شده است. در این روز، روزه گرفتن حرام و پرداخت زکات فطره بر مسلمانان واجب است. در روایات، روز عید فطر روز جایزه های خدا، روز پاداش نیکوکاران و آموزش گناهان معرفی شده است. از امیرالمؤمنین (ع) نقل شده عید فطر عید کسی است که خداوند، روزه او را پذیرفته و عبادتش را قبول کرده است. (نهج البلاغه، حکمت 428)

این روز مبارک در کنار عید قربان از مهم‌ترین اعیاد مسلمانان شمرده است و از جهت اهمیتی که دارد، آداب و اعمالی در کتب ادعیه برای شب و روز این عید بیان شده است که عمده این آداب برگرفته از سیره نبوی و سیره عترت علیهم السلام است. در ادامه به اهم آداب اشاره می‌شود.

شب عید فطر

یکی از شب‌های شریف است و در فضیلت و ثواب عبادت و احیای آن احادیث بسیاری وارد شده، از جمله در روایت آمده: آن شب کمتر از شب قدر نیست و برای آن چند عمل مستحب است:

اول: غسل کردن هنگامی که آفتاب غروب کرد. دوم: شب زنده داری به نماز و دعا و استغفار و درخواست از خداوند و بیتوته [شب زنده داری] در مسجد. سوم: پس از نماز مغرب و عشا و نماز صبح و نماز عید بخواند: اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ وَ لِلَّهِ الْحَمْدُ، الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَىٰ مَا هَدَانَا، وَلِلَّهِ الشُّكْرُ عَلَىٰ مَا أَوْلَانَا. خدا بزرگ تر است، خدا بزرگ تر است، معبودی جز خدا نیست و خدا بزرگ تر است و خدای را سپاس و سپاس خدای را بر آنچه ما را بدان هدایت کرد و او را شکر بر آنچه به ما ارزانی داشت.

چهارم: چون نماز مغرب و نافله آن را خواند، دست‌ها را به جانب آسمان بلند کند و بگوید:

يَا ذَا الْمَنِّ وَالطَّوْلِ، يَا ذَا الْجُودِ، يَا مُصْطَفَىٰ مُحَمَّدٍ وَ نَاصِرَهُ صَلَّىٰ عَلَىٰ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاعْفِرْ لِي كُلَّ ذَنْبٍ أَحْصَيْتَهُ وَ هُوَ عِنْدَكَ فِي كِتَابِ مُبِينٍ.

ای صاحب نعمت و کرم، ای دارای جود، ای برگزیننده محمد و ای یاور او، بر محمد و خاندان محمد درود فرست و بر من پیامبر هر گناهی که شماره نمودی اش و آن پیش تو در کتابی آشکار است.

پس به سجده رود و در سجده «صد مرتبه» بگوید: «أَتُوبُ إِلَى اللَّهِ؛ به سوی خدا توبه می‌کنم». سپس هر حاجتی که دارد از خدا بخواهد.

پنجم: امام حسین علیه السلام را زیارت کند که فضیلت بسیار دارد.

ششم: دو رکعت نماز به جا آورد؛ در رکعت اول پس از سوره «حمد»، هزار مرتبه «توحید» و در رکعت دوم «یک مرتبه» بخواند و پس از سلام سر به سجده گذارد و «صد مرتبه» بگوید: «أَتُوبُ إِلَى اللَّهِ؛ به سوی خدا می‌پویم»، آنگاه بگوید: يَا ذَا الْمَنِّ وَالطَّوْلِ، يَا مُصْطَفَىٰ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَافْعَلْ لِي كَذَا وَكَذَا؛ (بجای «کذا وکذا» حاجات خود را بخواهد) ای دارای نعمت و جود، ای صاحب بخشش و عطا، ای برگزیننده ی محمد (درود خدا بر او و خاندانش)، بر محمد و خاندانش درود فرست و با من چنین و چنان کن.

در روایت آمده: که حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام این دو رکعت نماز را به این کیفیت به جا می‌آورد، سپس سر از سجده برمی‌داشت و می‌فرمود: به حق آن خدایی که جانم در دست قدرت اوست، هرکه این نماز را به جا آورد، هر حاجت که از خدا بطلبد به

یقین عطا فرماید و اگر به شماره ریگ های بیابان گناه داشته باشد، خدا آنها را بیامزد.

در روایت دیگری به جای «هزار مرتبه» سوره «توحید»، «صد مرتبه» وارد شده، اما این نماز را باید پس از نماز مغرب و نافله آن به جا آورد.

هفتم: شیخ طوسی در کتاب «مصباح» فرموده: که در آخر شب غسل بجای آر و تا طلوع فجر در جای نماز خود بنشین.

روز عید فطر

روز اول [شوال که] روز عید فطر است و اعمال آن چند چیز است:

اول: پس از نماز صبح و نماز عید، «تکبیراتی که در شب عید» پس از نماز فریضه می خواندی، بخوان. دوم: پس از نماز صبح دعایی را که سید روایت کرده: «اللَّهُمَّ إِنِّي تَوَجَّهْتُ إِلَيْكَ يَا مُحَمَّدٌ أُمَامِي ... إِلَى آخِرِهِ» بخوان و شیخ خواندن این دعا را پس از نماز عید ذکر کرده.

دوم: کنار گذاشتن زکات فطر پیش از نماز عید، به شرحی که در کتاب های فقهی آمده.

سوم: غسل است و بهتر آن است اگر ممکن شود آن را در نهر انجام دهد و وقت آن پس از طلوع فجر است تا زمان به جا آوردن نماز عید، چنان که شیخ فرموده و در روایتی آمده است: که غسل را در زیر سقف پوشیده به جا آور و چون خواستی غسل کنی بگو:

اللَّهُمَّ إِيْمَانًا يَكُ وَتَصَدِيقًا يَكْتَابُكَ وَإِتْبَاعَ سُنَّةِ نَبِيِّكَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ. خدایا، تنها برای ایمان به تو و تصدیق به کتاب تو و پیروی از روش پیامبر تو، محمد درود خدا بر او و خاندانش باد.

آنگاه «بسم الله» بگو و غسل را به جای آر و هنگامی که از غسل فارغ شدی بگو: اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ كَفَّارَةً لِدُّنْيَايَ وَطَهْرًا دِينِي، اللَّهُمَّ أَذْهِبْ عَنِّي الدَّنَسَ؛ خدایا، این غسل را کفاره گناهانم قرار ده و دینم را پاک کن، خدایا، هر آلودگی را از من برطرف فرما.

چهارم: پوشیدن جامه نیکو و بکار بردن بوی خوش، رفتن به صحرا برای به جا آوردن نماز عید در زیر آسمان در غیر شهر مکه.

پنجم: افطار کردن پیش از نماز عید، در اول روز و بهتر آن است که با خرما یا شیرینی باشد و شیخ مفید فرموده: خوردن مقدار کمی از تربت سیدالشهدا که از هر دردی شفاست، مستحب است.

ششم: نماز عید فطر؛ پس از نماز عید، دعاهای بسیاری وارد شده که شاید بهترین آنها، «دعای چهل و ششم» صحیفه کامله سجادیه باشد.

مستحب است نماز عید زیر آسمان و روی زمین بدون فرش واقع شود و از جایگاه نماز، از غیر آن راهی که به نماز آمده بود بازگردد و برای قبول شدن اعمال برای برادران دینی خود دعا کند.

هفتم: «حضرت سید الشهداء» را زیارت کند.

هشتم: دعای «ندبه» را بخواند.